

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Zemřel akademik Eduard Čech

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 5 (1960), No. 3, 341,342

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/136992>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1960

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

VYNIKAJÍCÍ POSTAVY VĚDY A TECHNIKY

ZEMŘEL AKADEMIK EDUARD ČECH

Dne 15. března 1960 zemřel v Praze akademik Eduard Čech, doktor fyzikálně-matematických věd, profesor Karlovy university. Naše matematická veřejnost se rozloučila s Eduardem Čechem v pondělí, 21. března 1960, ve velké obřadní síni krematoria v Praze-Strašnicích. Smuteční projevy pronesli akademik J. Novák, dr. F. Kahuda, ministr školství a kultury, akademik V. Jarník, akademik A. N. Kolmogorov (SSSR), prof. dr. O. Borůvka a doc. A. Švec, C. Sc. V Eduardu Čechovi ztrácí naše věda svého největšího současného matematika.

E. Čech pochází z chudé venkovské rodiny; narodil se 28. června 1893 ve Stračově na Královéhradecku. Již jako gymnasista projevuje mladý Čech zcela mimořádné nadání pro matematiku. V roce 1912 začíná studovat matematiku a deskriptivní geometrii na filosofické fakultě Karlovy university v Praze. Jsa nucen trávit první světovou válku na vojně, dokončuje svoje vysokoškolské studium až v roce 1919. Nebyl však dobrým vojákem a svého pobytu na vojně využívá především k dalšímu studiu, zejména ke studiu jazyků. Hned po ukončení vysokoškolského studia, v roce 1920, získává doktorát filosofie. V letech 1921 a 1922 studuje na malou státní podporu diferenciální geometrii v Turině u proslulého geometra G. Fubiniho. Již v této době se stává světovou vědeckou kapacitou. Když odchází z Turina, navrhuje mu Fubini společně napsání knihy o projektivní diferenciální geometrii. Tak vznikají dvě světoznámé knihy, z nichž jedna vyšla italsky v Bologni a druhá francouzsky v Paříži.

V roce 1922 se Čech habilituje na přírodovědecké fakultě Karlovy university v Praze. Rok nato je jmenován mimořádným a v roce 1928 řádným profesorem matematiky přírodovědecké fakulty Masarykovy university v Brně.

Diferenciální geometrií se E. Čech zabývá až do roku 1931, kdy se začíná intenzivně zajímat o právě rychle se rozvíjející nový matematický obor — topologii. Jeho nesmírná pracovitost a vzácné nadání mu umožňují tento, pro něho nový obor, brzy hluboce prostudovat a obohatit poznatky, kterými se ve velmi krátké době zařazuje mezi přední světové badatele v tomto oboru. Proslulý Čechův brněnský topologický seminář je typickým příkladem kolektivní vědecké práce.

Po druhé světové válce (1945) přechází Čech na Karlovu universitu v Praze. Roku 1950 stává se na několik let ředitelem Ústředního matematického ústavu, pozdějšího to Matematického ústavu ČSAV, který v jeho počátcích vybudoval. V roce 1956 je jmenován ředitelem Matematického ústavu matematicko-fyzikální fakulty Karlovy university.

Vraceje se ve své vědecké práci k diferenciální geometrii, dosáhl E. Čech v tomto oboru znovu výsledků světového významu. E. Čech nebyl jen zname- nitým vědcem světového formátu, ale i výborným učitelem, který stále prop- agoval zásadu, že pedagogická činnost vysokoškolská musí jít ruku v ruce s pedagogickou činností středoškolskou. Sám také napsal řadu středoškolských učebnic matematiky.

V E. Čechovi ztrácíme socialistického vědce a učitele, oddaného člena Komu- nistické strany Československa, který se především staral o to, aby věda sloužila budování socialistické společnosti.

Za vynikající práci se dostalo E. Čechovi mnoho vyznamenání a poct. Dva- krát, v roce 1951 a 1954, mu byla udělena státní cena prvního stupně a roku 1958 Řád republiky. Byl jedním z prvních akademiků, které při založení Česko- slovenské akademie věd jmenoval prezident republiky Klement Gottwald. Varšavská universita mu udělila čestný doktorát; krátce před smrtí došla zprá- va, že i universita v Bologni se rozhodla udělit mu čestný doktorát. Byl řád- ným členem Polské akademie věd, prvním zahraničním členem Towarzystwa Naukowego ve Vratislavi, čestným členem Jednoty československých mate- matiků a fysiků a členem dalších domácích i zahraničních institucí.

Podrobné ocenění nesmírně rozsáhlé práce akademika Eduarda Čecha uve- řejní náš časopis a Časopis pro pěstování matematiky v některém z příštích čísel.

Redakce

AKADEMIK A. N. NĚSMEJANOV¹⁾

(K šedesátinám)

Ak. N. N. SEMENOV

9. září uplynulo šedesát let od narození vynikajícího vědce a organisátora, presidenta Akademie věd SSSR, akademika Alexandra Nikolajeviče Něsmejanova. Jeden z největších chemiků-organiků, A. N. Něsmejano- v šťastně spojoval ve své práci velké tradice ruské klasické školy organické che- mie (N. N. Zinin, A. M. Butlerov, V. V. Markovnikov, N. D. Zelinskij) s novým, moderním vědeckým zaměřením, opírajícím se o elektronové před- stavy. Odtud plyne jeho velký vliv na utváření sovětské organické chemie, na růst mladých vědeckých kádří.

A. N. Něsmejano- v vychoval v duchu tvůrčího rozvíjení idejí ruské školy, obohaceného moderními výsledky, mnoho žáků — nyní vynikajících vědců. Tímto duchem je prochnut jím vytvořený Ústav organokovových sloučenin Akademie věd SSSR, která patří mezi nejvýznamnější výzkumné ústavy orga- nické chemie na světě jak úrovní svých pracovníků, tak i svými výsledky ve vědecké práci. V tomto ústavu je příkládán zvlášť velký význam výběru a vý-

¹⁾ Ak. H. H. Семенов, К 60-летию А. Н. Несмеянова, Vestnik Akademii nauk SSSR, 9 (1959).